

Dit document bevat een toelichting op de toetstermen uit de toetsmatrijs op SDEN-niveau 3. In het schema zijn de zes hoofdthema's van het wijnonderwijs op SDEN-niveau 1 t/m 3 vermeld met een onderverdeling en een code verwijzend naar de specifieke toetstermen voor dit niveau.

Een hoger niveau omvat ook de onderdelen van het lagere niveau.

Voorbeeld:

Wintersnoei en groene snoei worden op SDEN-niveau 2 als begrip genoemd (2a.2) en kan op SDEN-niveau 3 verder uitgewerkt worden met wijzen waarop en waarom deze snoeimethoden uitgevoerd worden.

hoofdingeling met code en naam SDEN-niveau 1, 2 en 3.

			SDEN 1	SDEN 2	SDEN 3
1	de druif		ampelografie en druivenrassen	1.1	1.2 1.3
2	wijnbouw	a	werkzaamheden wijngaard en jaarlijkse cyclus	x	2a.2 2a.3
		b	gewasbescherming en kwaliteit oogst	x	2b.2 2b.3
		c	klimaat en bodem	x	2c.2 2c.3
3	wijnbereiding	a	rood, wit en rosé	3.1	3a.2 3a.3
		b	mousserende en versterkte wijn		3b.2 3b.3
4	wijngebieden		wijnlanden en wijnstreken	4.1	4.2 4.3
5	wet- en regelgeving	a	etikettering, kwaliteitsindeling en wijntermen	5a.1	5a.2 5a.3
		b	verantwoord alcoholgebruik	5b.1 5b.3	
6	proeven en behandelen van wijn	a	proeven van wijn	x	6a.2 6a.3
		b	wijnomschrijving, wijn-spijs en presentatie	6b.1	6b.2 6b.3

zie ook www.sden.nl/toetsmatrijzen

SDEN-niveau 3

code	toetsterm	toelichting
1.3	kennis van diverse druivenrassen en kan deze relateren aan wijnstreken (niet genoemd)	chardonnay, riesling, pinot gris, muscat (moscatel), gewurztraminer, pinot blanc, viognier, muscadet, sauvignon blanc, chenin blanc (steen), grüner veltliner, albariño, verdejo, trebbiano, verdicchio, turrón, macabeo (viura), moscatel cabernet sauvignon, cabernet franc, carmenère, gamay, grenache (garnacha), malbec, merlot, pinot noir, syrah/shiraz, mourvèdre (monastrell), sangiovese, barbera, nebbiolo, montepulciano, primitivo (zinfandel), tempranillo, zweigelt, pinotage Amerikaanse druivensoorten, onderstammen (enten), vegetatieve vermeerdering (stekken)
2a.3	kennis van de werkzaamheden in de wijngaard en de jaarlijkse cyclus	- geleiding van de wijnstok (hoog, laag, losstaand), aanplantingsdichtheid, gewasbescherming, biologische wijnbouw - functie van blad en wortelsysteem; basiskennis koolzuurassimilatie (vorming van suikers)
2b.3	kennis van wijnstokziekten en de kwaliteit van de oogst	- schimmelziekten (valse meeldauw, oïdium), voorjaarsvorst, wintervorst - bepaling oogstmoment; suikergehalte oogst (potentieel alcoholgehalte, graden Oechsle) - indrogen of overrijpen van de oogst, edelrot, Eiswein
2c.3	kennis van de betekenis van het klimaat en bodem voor de wijnbouw	- invloed van temperatuur en neerslag op de kwaliteit van het oogstjaar - effect van luchtvochtigheid (optreden van (edel)rot) - samenstelling van de bodem (klei, zand, kiezel, kalksteen, leisteen, graniet) inclusief voorbeelden van wijngebieden - wijnbouwzones in de EU
3a.3	kennis van het wijnbereidingsproces van rode, witte en rosé wijn	- correctie van de oogst (aanzuren en ontzuren, anreichern) - gebruik van sulfiet - gebruik van gekweekte gist, rijping 'sur lie' - koolzuurgasweking (macération carbonique) - melkzure gisting (afbraak appelzuur, melkzuurbacteriën) - gebruik van eikenhouten vaten en alternatieven (chips) - enkele afwijkingen in wijn ('kurk' (TCA, trichlooranisol), azijnsteek, geoxideerd)
3b.3	kennis van het wijnbereidingsproces van mousserende en versterkte wijn	- bereiding mousserende wijn (traditionele methode, cuve close, rijpingstijd op gistresten) - bereiding versterkte wijn (flor-vorming, solera, madeira, vin doux naturel)
4.3	kennis van wijnproducerende landen en streken	- uitbreiding van SDEN 2 met diverse wijnlanden, wijngebieden en begrippen (zie bijlage lijst 4.3)
5a.3	kennis van etiketteringsvoorschriften en terminologie	- kan termen op een etiket interpreteren en vertalen in wijnstijlen (crianza, (gran) reserva, classico, élevé en fût de chêne, cru classé, Prädikatswein, Sekt, primeur, novello) - wijncategorieën en accijns
5b.3	kennis over verantwoord alcoholgebruik	kan informatie geven over wijn en gezondheid en over verantwoord alcoholgebruik (tempo van afbraak alcohol in het lichaam; effect van alcohol op lichaamsfuncties, alcohol en verkeer)
6a.3	kan hoofdtypen wijn herkennen	- kan kenmerken van wijn in uiterlijk, geur en smaak onderscheiden en benoemen - kan diverse hoofdtypen wijn herkennen (droog, stil, mousserend, zoet, versterkt)
6b.3	kan diverse handelingen verrichten en adviezen geven	- heeft kennis van proefnotities over wijn - kan diverse wijn-spijscombinaties benoemen - kan wijnaankoopadviezen geven - heeft kennis van glaswerk in relatie tot diverse wijntypes - heeft kennis van flesmaten en benamingen

Stichting Dranken Examens en Normering

versie 2019-01-W3

Bijlage lijst 4.3, SDEN-niveau 3

Overzicht landen, wijnstreken, subregio's, herkomstbenamingen

FRANKRIJK; wijngebieden en begrippen

SDEN-niveau 3	
Bordeaux generieke AOP's, Côtes de Bordeaux, Haut-Médoc, Saint-Estèphe, Pauillac, Saint-Julien, Margaux, Moulis, Listrac, Médoc, Graves, Pessac-Léognan, Sauternes, Barsac, Saint-Émilion, Pomerol, Lalande-de-Pomerol, Fronsac, Bourg, Blaye, Entre-deux-Mers en het kennen van enkele topchâteaux	classificaties: (grand) cru classé, cru bourgeois
Bourgogne generieke AOP's, Crémant de Bourgogne, Chablis, Mâconnais, Pouilly-Fuissé, Côte Chalonnaise, Mercurey, Beaune, Pommard, Volnay, Meursault, Puligny-Montrachet, Nuits-Saint-Georges, Gevrey-Chambertin, Chambolle-Musigny, Vougeot, Vosne-Romanée, Alox-Corton	grand cru premier cru
Beaujolais Beaujolais-Villages, Fleurie, Saint-Amour, Morgon, Moulin-à-Vent	primeur, nouveau
Champagne Montagne de Reims, Vallée de la Marne, Côte des Blancs	grand cru, millésime, blanc de blancs, blanc de noirs
Elzas Alsace, Crémant d'Alsace, Alsace Grand Cru	vendange tardive, sélection des grains nobles, edelzwicker
Loire Crémant de Loire, Muscadet sur lie, Anjou, Coteaux du Layon, Saumur, Chinon, Bourgueil, Savennières, Vouvray, (Sauvignon de) Touraine, Sancerre, Pouilly-Fumé, Menetou-Salon	
Rhône Condrieu, Côte Rôtie, (Crozes-) Hermitage, Gigondas, Côte du Rhône (-Villages), Muscat de Beaumes de Venise	
Languedoc-Roussillon, Provence en Corsica Languedoc, Minervois, Corbières, Limoux (Crémant, Blanquette), Côtes du Roussillon-Villages, (Muscat de) Rivesaltes, Banyuls, Côtes de Provence, Bandol, Patrimonio	vin doux naturel
overige Franse wijnbouwstreken Bergerac (Monbazillac), Cahors, Madiran, Jurançon, Jura, Savoie	vin de paille vin jaune

OVERIG EUROPA – SDEN-niveau 3; wijngebieden en begrippen

SDEN-niveau 3	
Piemonte Barolo, Barbaresco, Asti Spumante, Moscato d'Asti, Barbera en Nebbiolo d'Alba	
Veneto Bardolino, Valpolicella, Soave, Prosecco	amarone, ripasso, recioto
Toscana Chianti (Classico), Brunello en Rosso di Montalcino, Vino Nobile en Rosso di Montepulciano, Bolgheri	vin santo
overige Italiaanse wijnbouwstreken Trentino-Alto Adige/Südtirol, Lombardia (Franciacorta), Emilia-Romagna (Lambrusco), Umbrië (Orvieto, Montefalco Sagrantino), Marche (Rosso Piceno, Verdicchio dei Castelli di Jesi), Abruzzo (Montepulciano en Trebbiano d'Abruzzo), Puglia (Salice Salentino, Primitivo), Sicilia (Nero d'Avola)	

Stichting Dranken Examens en Normering

versie 2019-01-W3

VERVOLG OVERIG EUROPA – SDEN-niveau 3; wijngebieden en begrippen

Noord(west)-Spanje Rioja (alta, alavesa, baja), Rueda, Ribera del Duero, Rias Baixas	
Centraal Spanje La Mancha, Valdepeñas	
Noordoost-Spanje Catalunya, Penedès, Priorat, Somontano	cava
Zuid-Spanje Jerez	flor, solera, fino, oloroso, PX
Portugal Port, Vinho Verde, Douro, Dão, Bairrada, Alentejo, Madeira (sercial, verdelho, boal, malvasia)	ruby, tawny, vintage, colheita
Griekenland Neméa (agiorgitiko), Santorini (assyrtiko), Sámos	
Duitsland Mosel, Rheingau (Johannisberg), Rheinhessen (Roter Hang), Pfalz, Baden (Kaiserstuhl), Ahr, Nahe, Franken	Prädikatswein (Kabinett, Auslese, etc.), Einzellage, Grosslage, Bereich, Sekt, feinherb VDP-classificatie
Oostenrijk Niederösterreich (Wachau, Kremstal, Kamptal), Burgenland (Neusiedlersee), Steiermark	DAC, Ried, Steinfeder, Federspiel, Smaragd
Hongarije Tokaj (furmint, Tokaji Aszú)	
overige wijnlanden in Europa kennis van de ligging (klimaat, topografie), omvang en productie van de wijnlanden Zwitserland (Valais, fendant, Dôle), Kroatië, Slovenië, Bulgarije, Roemenië, Nederland (resistente druivenrassen), België en Luxemburg (Crémant, Marque Nationale)	

BUITEN EUROPA – SDEN-niveau 3; wijngebieden en begrippen

SDEN-niveau 3	
Verenigde Staten: Californië (Napa Valley, Sonoma County, Central Valley), Washington State, Oregon	AVA
Chili: Andes, Entre Cordilleras, Costa (Casablanca, Lleyda, San Antonio), Aconcagua, Maipo, Rapel, Curicó, Maule	
Argentinië: Mendoza (Luján de Cuyo, Valle de Uco)	
Zuid-Afrika: Coastal Region (Stellenbosch, Franschhoek, Paarl, Constantia, Swartland), Cape South Coast (Elgin, Walker Bay)	Méthode Cap Classique, Ward
Australië: South Australia (Barossa Valley), New South Wales (Hunter Valley), Western Australia (Margaret River), Victoria (Yarra Valley)	Geographical Indication (GI)
Nieuw-Zeeland: Noordereiland (Hawke's Bay), Zuidereiland (Marlborough, Central Otago)	
overige wijnlanden buiten Europa: kennis van de ligging (klimaat, topografie), omvang en productie van de wijnlanden Brazilië, Uruguay (tannat) en China	